

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

CADRUL LEGISLATIV PRIVIND MEDIEREA ÎN STATE EUROPENE

FEBRUARIE 2021

Documentare și sinteză: Virgilia Ioan, consilier parlamentar

Studiul documentar poate fi accesat direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

C U P R I N S

Introducere	4
Austria	5
Belgia	5
Bulgaria	6
Cehia	6
Danemarca	8
Finlanda	10
Franța	11
Germania	13
Irlanda	13
Italia	13
Letonia	13
Olanda	14
Slovacia	15
UK	15
Ungaria	18
 Australia	 19

INTRODUCERE

Materia medierii nu este uniform reglementată în spațiul Uniunii Europene, însă în ultimii ani, multe state membre au adoptat legi distincte. Majoritatea Codurilor de procedură civilă sau penală conțin puține prevederi referitoare la procedura medierii, deși, în practică, mecanismul soluționării alternative a conflictelor (*ADR – alternative dispute resolution*) este foarte utilizat.

Diferența dintre arbitraj și mediere este aceea că în cazul unui litigiu supus arbitrajului, arbitrii decid asupra modului de soluționare a litigiului dintre părți, în timp ce, în cazul medierii, mediatorul nu soluționează litigiul, ci asistă părțile în negocierea și obținerea unei soluții convenabile pentru toți cei implicați în conflict. De asemenea, în cazul concilierii, părțile negociază între ele modalitatea de soluționare a conflictului, pe când în cazul medierii, părțile negociază între ele, însă asistate de un mediator - persoană independentă și neutră față de părți.

Directiva Uniunii Europene privind anumite aspecte ale medierii în spețele civile și comerciale¹, adoptată la 21 mai 2008, are ca principal obiectiv încurajarea recurgerii la mediere în statele membre, în scopul evitării problemelor, a irosirii timpului și reducerii costurilor asociate litigiilor soluționate în instanță, având ca efect de necontestat accesul eficient al cetățenilor la drepturile garantate prin lege. Directiva prevede cinci norme fundamentale:

- obligă statele membre să încurajeze formarea mediatorilor și să asigure o înaltă calitate a medierii;
- conferă fiecărui judecător dreptul de a invita părțile implicate într-un litigiu să recurgă întâi la mediere, dacă acesta o consideră recomandabilă, ținând cont de circumstanțele cauzei;
- acordurile rezultate în urma medierii pot deveni executorii, dacă ambele părți solicită acest lucru (instanței, pentru investirea cu titlu executoriu, sau în fața unui notar public, pentru autentificare);
- garantează că medierea are loc într-o atmosferă de confidențialitate;
- mediatorul nu poate fi obligat să furnizeze probe în instanță cu privire la cele discutate pe parcursul medierii, în eventualitatea unui litigiu ulterior între aceleași părți;
- garantează că părțile nu își pierd dreptul de a se adresa instanței după finalizarea procedurii de mediere, termenele de introducere a unei acțiuni în instanță fiind suspendate pe perioada desfășurării medierii.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0052:EN:NOT>

Informațiile folosite în prezentul material documentar au fost preluate de pe portalul european pentru justiție², de pe paginile web oficiale ale ministerelor de justiție și ale altor autorități naționale, precum și de pe portalurile de legislație consacrate; în notele de subsol se află adrese web unde pot fi găsite informații utile.

AUSTRIA³

Legea privind medierea (*Bundesgesetz über Mediation in Zivilrechtssachen, 2003*)⁴ stabilește regulile medierii conflictelor care intră în jurisdicția instanțelor civile (în special în materie de drept al familiei). În sensul prevederilor acestei legi, mediatorul este o persoană autorizată, neutră și imparțială, calificată pentru a oferi aceste servicii, poartă obligația secretului discuțiilor și nu poate fi audiat ca martor în procesele subsecvente. Costurile medierii depind de durata acesteia și sunt suportate de către părți, de comun acord. În spețele de drept al familiei, Ministerul Federal al Sănătății, Familiei și Tineretului poate contribui financiar, în funcție de veniturile familiei respective.

Procedura medierii este voluntară, se poate încheia în orice moment, iar speța se poate judeca în fața instanței competente. Scopul medierii este obținerea unui consens între părți, dar acesta nu are puterea unei hotărâri judecătorești; este doar o soluție din care instanța se poate inspira când va decide în cauza respectivă.

BELGIA

Cadrul legal în materia medierii îl reprezintă **secțiunea 7 din Codul judiciar belgian⁵** și **Legea din 21.02.2005 pentru modificarea Codului judiciar în materia medierii⁶** (o dată cu intrarea în vigoare a acestei legi, medierea a devenit posibilă în toate materiile procesuale civile și de arbitraj)⁷. Potrivit prevederilor legii, medierea este posibilă în orice diferend care presupune o tranzacție, în conflicte privind drepturile persoanei (pensia alimentară, încredințarea minorilor, împărțirea autorității parentale etc.), în conflictele privind coabitarea legală și de fapt, în divorțul din cauze determinate, divorțul prin consimțământ mutual, separația soților etc. Comisia Federală pentru Mediere⁸ este

² <https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=ro&action=home>

³ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002753>

⁴ http://portal.wko.at/wk/format_detail.wk?angid=1&stid=362257&dstid=0&titel=Austrian%2CMediation%2CAct

⁵ <http://www.droitbelge.be/codes.asp#jud>

⁶ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=fr&caller=summary&pub_date=2005-03-22&numac=2005009173

⁷ Broșura oferită de Serviciul Federal de Mediere din cadrul Ministerului de Justiție:

<http://justice.belgium.be/fr/publications/bemiddeling.jsp>

⁸ <https://www.mediation-justice.be/fr>

autoritatea națională în materie; pe site-ul acesteia sunt publicate numeroase informații privind accesul în profesie, registrul mediatorilor, codul deontologic al mediatorilor etc.

BULGARIA

Materia medierii este reglementată de **Legea privind medierea**⁹ (intrată în vigoare în 2004, ultima modificare în 2011) și **Regulamentul nr.2 din 15 martie 2007**, care conțin standardele etice, condițiile și procedurile de autorizare a organizațiilor care oferă servicii de mediere.

Ministerul Justiției din Bulgaria¹⁰ a înființat un registru al mediatorilor, ca parte a registrului central al persoanelor juridice non-profit care oferă servicii publice. Site-ul oficial al Ministerului Justiției oferă accesul la lista mediatorilor autorizați, precum și la organizațiile private care formează mediatorii.

Domeniile de drept în care este acceptată medierea nu sunt limitativ sau strict prevăzute de lege; mediatorii autorizați sunt specializați, în marea lor majoritate, în materie civilă și comercială.

Medierea este o procedură voluntară. Deși este prevăzută ca un mijloc alternativ de soluționare a disputelor fără a se recurge la proces în fața instanței, medierea nu este o cerință prealabilă începerii unui proces. Serviciile de mediere nu sunt gratuite; plata face obiectul unui acord între mediator și părțile implicate.

În Bulgaria nu există un cod deontologic al profesiei de mediator.

CEHIA

Medierea este posibilă în orice domeniu de drept, dacă legea nu interzice, însă nu este reglementată prin lege. În cadrul Ministerului de Justiție există Serviciul pentru Probațiune și Mediere, înființat prin **Legea no.257/2000**¹¹. Potrivit Codului de procedură civilă, președintele instanței poate impune părților din proces, dacă este adecvat, să organizeze o întâlnire inițială de trei ore cu un mediator. În astfel de cazuri, procesele pot fi suspendate până la trei luni. Medierea este reglementată atât de **Legea nr.202/2012**

⁹ http://www.pamb.info/index.php?option=com_content&view=article&id=112%3Amediation-act&catid=30%3AActsformediation&Itemid=74&lang=en

¹⁰ <http://www.justice.government.bg/new/Default.aspx>

¹¹ <https://www.pmscr.cz/en/primary-documents/>

privind medierea¹², cât și, în domeniul procedurilor penale, de Legea nr.257/2000 privind serviciul de probațiune și mediere din Republica Cehă.

DANEMARCA¹³

Medierea în cauzele civile

Capitolul 27 din Codul de procedură civilă conține dispozițiile referitoare la soluționarea pe cale amiabilă a cauzelor civile aflate pe rolul instanțelor teritoriale, al instanțelor regionale și al Tribunalului maritim și comercial.

La cererea părților, instanța poate desemna un mediator care să ajute părțile să ajungă ele însele la un acord privind soluționarea amiabilă a litigiului.

Obiectivul acestei proceduri este acela de a da părților dintr-o cauză aflată pe rolul unei instanțe posibilitatea de a soluționa litigiul într-un alt mod decât prin tradiționala tranzacție judiciară în fața judecătorului, care se întemeiază pe normele de drept aplicabile sau pe o hotărâre judecătorească. Soluționarea pe cale amiabilă oferă posibilitatea de a ajunge, prin negociere, la o soluție a litigiului considerată ca fiind cea mai convenabilă pentru părți. Totodată, conferă părților o influență mai mare asupra procedurii și ține cont de interesele și de nevoile subiacente ale acestora, precum și de evoluțiile viitoare.

Pot fi desemnați ca mediatori: un judecător sau un judecător supleant al instanței respective ori un avocat agreeat de către Direcția daneză a serviciilor judiciare cu titlu de mediator în cadrul razei teritoriale a instanței respective.

Mediatorul stabilește derularea procedurii, de comun acord cu părțile. În cazul în care acestea sunt de acord, mediatorul se poate întâlni separat cu fiecare dintre părți.

Fiecare parte își suportă propriile costuri aferente medierii, cu excepția cazului în care părțile dispun altfel.

În cazul în care soluționarea pe cale amiabilă se încheie cu un acord negociat, acesta poate fi înscris în registru, iar cauza poate fi declarată închisă.

Conform articolului 478 punctul 1.2 din Codul de procedură civilă, punerea în executare a acordului încheiat în fața unei instanțe sau a unei alte autorități, poate avea loc în aceleași condiții în care legea prevede punerea în executare a hotărârilor judecătorești.

Articolul 478 alineatul (1) punctul (4) prevede, de asemenea, că punerea în executare a acordurilor scrise extrajudiciare, care au ca obiect datorii neachitate, poate

¹² <http://mediationblog.kluwerarbitration.com/2012/10/09/mediation-in-the-czech-republic-way-forward-act-no-2022012/>

¹³ https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-dk-ro.do?member=1

avea loc în cazul în care acordurile prevăd în mod expres că pot fi considerate titluri executorii.

Medierea în cauzele penale

Legea nr. 467 din 12 iunie 2009 privind medierea în cauzele penale, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2010, instituie un regim permanent la nivel național al medierii în cauzele penale.

În fiecare circumscripție teritorială, comisarul șef al poliției instituie un comitet de mediere în cadrul căruia, în cazul săvârșirii unei fapte penale, victima și autorul faptei pot să se reunească în prezența unui mediator neutru.

Medierea în cadrul comitetului de mediere nu poate avea loc decât în baza consimțământului părților. Copiii și tinerii cu vârsta sub 18 ani pot participa la această procedură doar cu acordul reprezentantului lor legal. Medierea poate avea loc doar dacă autorul a recunoscut săvârșirea faptei penale.

Mediatorul stabilește desfășurarea procedurii în cadrul comitetului de mediere, cu acordul părților. Pe durata desfășurării procedurilor în cadrul comitetului de mediere, mediatorul asistă la descrierea de către părți a împrejurărilor în care s-a petrecut fapta penală și le poate ajuta să formuleze orice acord pe care acestea ar dori să îl încheie.

Medierea în cadrul comitetului de mediere nu reprezintă un substitut al pedepsei sau al altor consecințe juridice ale faptei penale.

FINLANDA

În Finlanda, medierea este reglementată prin **Legea nr.1005/09.12.2005 privind medierea în spețe penale și anumite spețe civile**¹⁴ și prin **Legea nr.663/2005 privind activitatea de mediere de pe lângă instanțele judecătorești**¹⁵.

Managementul general, îndrumarea și supravegherea medierii în cauze penale și în anumite cauze civile intră în sfera de responsabilitate a Ministerului Afacerilor Sociale.¹⁶ Activitățile de mediere judiciară de pe lângă instanțele judecătorești sunt gestionate de tribunalele districtuale. Tribunalele districtuale pot decide în ceea ce privește inițierea medierii în cazul litigiilor civile.¹⁷ Scopul medierii este de a facilita găsirea unei soluții care să fie acceptată de ambele părți implicate într-un litigiu. Din acest motiv, rezultatele

¹⁴ <http://info.stakes.fi/sovittelu/EN/legislation/index.htm>

¹⁵ <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2005/en20050663>

¹⁶ <https://stm.fi/en/mediation-in-criminal-and-civil-cases1>

¹⁷ <http://www.om.fi/text/en/Etusivu/Julkaisut/Esitteet/Riidansovittelutuomioistuimessa>

obținute prin mediere se bazează, în general, mai mult pe o abordare rezonabilă în împrejurările date decât pe aplicarea strictă a legii.

Medierea se folosește cel mai frecvent în cazul litigiilor civile, în special în cauze civile minore; cu toate acestea, nu toate litigiile civile pot fi supuse medierii. Litigiile legate de protecția consumatorilor pot fi soluționate de către un consilier de specialitate și de către Consiliul pentru Reclamațiile Consumatorilor. Cu toate acestea, în materie penală există o procedură specifică de mediere.

Medierea poate fi de asemenea folosită în cauze civile în cadrul cărora cel puțin una dintre părți este o persoană fizică. Cauzele civile, altele decât cele care implică cereri de despăgubiri, pot fi totuși înaintate spre conciliere, numai în cazul în care litigiul este minor, luându-se în considerare obiectul și pretențiile ridicate în cauză. Ceea ce prevede legea pentru medierea în cauzele penale se aplică, în funcție de caz, pentru medierea în cauzele civile.

Medierea poate avea loc între părțile care și-au exprimat în mod personal și voluntar acordul în acest sens. Părțile în cauză trebuie să fie capabile să înțeleagă semnificația medierii și soluțiile la care s-a ajuns pe parcursul procesului de mediere. Astfel, înainte ca părțile să ajungă la un acord, acestora trebuie să li se explice drepturile care le revin în ceea ce privește medierea și poziția acestora în procesul de mediere. Oricare dintre părți are dreptul de a se retrage în orice moment pe parcursul procesului de mediere.

Medierea poate fi folosită în cazul infracțiunilor evaluate ca fiind eligibile pentru această procedură, luându-se în considerare natura și metoda faptei, relația dintre făptuitor și victimă precum și alte aspecte legate de infracțiune. Infracțiunile care implică victime minori nu pot fi înaintate spre mediere, în cazul în care victima necesită protecție specială datorită naturii infracțiunii sau vârstei.

Birourile de mediere primesc solicitările și cooperează cu diferite autorități pe tot parcursul procesului de mediere. Fiecare caz de mediere este atribuit unui mediator selectat în mod voluntar.

În cauzele penale, medierea poate avea loc numai între părțile care și-au exprimat în mod personal și voluntar acordul în acest sens și care sunt capabile să înțeleagă semnificația medierii și a soluțiilor la care s-a ajuns.

În Finlanda, există un cod național de conduită pentru mediatori, cuprinzând coduri sectoriale de conduită (în funcție de specializare, pentru mediatori în dreptul familiei, în domeniul medical sau în construcții).

FRANȚA

Medierea civilă¹⁸ -

Cartea V-Rezolvarea pe cale amiabilă a litigiilor, art.1528-1567, din Codul de procedură civilă¹⁹

Într-un proces civil, judecătorul poate propune desemnarea unui mediator, în scopul soluționării amiabile a litigiului. Medierea poate privi litigiul în întreg sau în parte; poate dura maximum 3 luni și poate fi reluată o singură dată, la propunerea mediatorului. Judecătorul poate pune capăt medierii în orice moment, din inițiativa sa, la cererea mediatorului sau la cererea uneia dintre părți. Judecătorul stabilește onorariul mediatorului, iar părțile plătesc acest onorariu în fracții stabilite de comun acord.

Mediatorul informează în scris judecătorul despre rezultatul medierii. În caz de acord, părțile pot solicita judecătorului investirea cu titlu executoriu.

Medierea în spețe de drept al familiei

- **Legea no.95-125/08.02.1995 referitoare la organizarea judiciară și la procedura civilă, penală și administrativă în materia medierii și a concilierii judiciare;**
- **Decretul no.96-625/22.07.1996 privind concilierea și medierea judiciară;**
- **Ordinul din 08.10.2001 privind înființarea Consiliului Național Consultativ pentru Mediere Familială;**
- **Legea no.2002-305/4.03.2005 privind autoritatea parentală;**
- **Legea no.2004-305/26.05.2004 privind divorțul;**
- **Decretul 2004-1158/29.10.2004 privind procedura divorțului;**
- **Decretul 2010-1395/12.11.2010 privind medierea și activitatea judiciară în materia dreptului familiei.**²⁰

Medierea penală – art.41-1²¹ și art.R15-33-30 – R15-33-37²² din Codul de procedură penală

Medierea în materie penală reprezintă o cale de mijloc între clasare și urmărire penală, în cazul unor infracțiuni ca insulte, amenințări, violențele minore, furt, distrugerea de bunuri sau imobile, litigii de familie minore etc.

Medierea penală poate avea loc numai la inițiativa Procurorului Republicii.

¹⁸ <http://www.vos-droits.justice.gouv.fr/conciliation-et-mediation-11937/mediation-civile-11944/mediation-civile-20188.html>

¹⁹ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070716/LEGISCTA000022326279/2018-07-02/#LEGISCTA000025191244

²⁰ <http://www.mediation-familiale.org/media/pageLibre00010737.aspx>

²¹ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000042193474

²² <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA000006166252/2021-01-20/>

Medierea civilă este propusă de judecător, iar în caz de eșec procesul începe sau se reia. Medierea penală este înfăptuită de Parchet, cu acordul părților, este o măsură alternativă urmăririi penale, iar în caz de eșec, Procurorul hotărăște dacă se începe sau nu urmărirea penală.

Procedura medierii este aplicabilă și în litigiile dintre persoane fizice și juridice, în general în spețele de drept civil și comercial. În marea majoritate a cazurilor, medierea este aplicată în spețele de drept al familiei.

GERMANIA

La 26 iulie 2012, a intrat în vigoare în Germania Legea privind medierea (*Mediationsgesetz*)²³. Acesta este primul act legislativ care reglementează în mod formal serviciile de mediere în Germania. Legea transpune în dreptul german Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială. Domeniul de aplicare a Legii germane privind medierea depășește cerințele directivei europene: în timp ce directiva vizează doar litigiile transfrontaliere în materie civilă și comercială, Legea germană privind medierea acoperă toate formele de mediere din Germania, indiferent de tipul litigiului sau de locul de reședință al părților implicate.

Legea germană privind medierea cuprinde doar dispoziții generale, întrucât mediatorii și părțile implicate necesită suficient spațiu de manevră în cursul procesului de mediere. Legea definește inițial termenii de „mediere” și „mediator”, pentru a distinge medierea de alte căi de soluționare a litigiilor. Conform legii, medierea este un proces structurat prin care părțile implicate urmează în mod voluntar și autonom o cale amiabilă de soluționare a litigiului, cu ajutorul unuia sau mai multor mediatori. Mediatorii sunt persoane independente și imparțiale, fără putere de decizie, care îndrumă părțile implicate pe parcursul procedurii de mediere. Legea evită în mod intenționat stabilirea unui cod de conduită precis pentru procedura de mediere. Cu toate acestea, legea prevede o serie de obligații în materie de divulgare de informații și de restricții asupra activității, pentru a proteja independența și imparțialitatea profesiei de mediator. De asemenea, legea obligă în mod formal mediatorii să păstreze cu strictețe confidențialitatea informațiilor legate de client.

Legea promovează soluționarea amiabilă a litigiilor prin includerea unei serii de stimulente diferite în codurile de procedură oficiale (de exemplu, Codul de procedură civilă, *Zivilprozessordnung*). Astfel, de exemplu, atunci când părțile introduc o acțiune în

²³ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002753>

materie civilă în instanță, acestea vor trebui să declare dacă au încercat deja să soluționeze litigiul pe căi extrajudiciare, cum ar fi medierea, și dacă există anumite motive pentru care nu au luat în considerare recurgerea la o astfel de procedură. De asemenea, instanța poate sugera ca părțile să încerce soluționarea conflictului prin mediere sau o altă formă de soluționare extrajudiciară; în cazul în care părțile refuză să aplice această opțiune, instanța poate dispune suspendarea procesului. Asistența juridică pentru mediere nu este avută în vedere în prezent.

Guvernul federal are obligația legală de a înainta un raport Bundestag-ului cu privire la impactul legii pe termen de cinci ani de la intrarea în vigoare a acesteia. De asemenea, Guvernul trebuie să stabilească dacă este necesară introducerea de măsuri legislative suplimentare cu privire la formarea și perfecționarea profesională a mediatorilor.

Informații generale sunt disponibile pe site-ul internet al Ministerului de justiție federal (*Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz*)²⁴.

Nu există dispoziții legale care să definească profilul profesional al unui mediator. De asemenea, accesul la profesie nu este reglementat. Mediatorii înșiși trebuie să se asigure că dețin cunoștințele și experiența necesare (prin formare adecvată și cursuri de perfecționare continuă) pentru a îndruma părțile în mod corespunzător pe parcursul procesului de mediere. Legea germană prevede cunoștințele generale, competențele și procedurile care trebuie dobândite printr-o formare prealabilă adecvată. Orice persoană care întrunește aceste criterii poate exercita profesia de mediator. Nu există o vârstă minimă legală stabilită în acest sens și nicio cerință, de exemplu, ca un mediator să fi absolvit studii universitare.

Ministerul Federal al Justiției este abilitat să elaboreze reglementări prin care să introducă criterii suplimentare privind formarea și perfecționarea profesională pentru profesie. Astfel, în august 2016, Ministerul federal a emis Ordonanța privind instruirea și formarea continuă a mediatorilor autorizați (*Verordnung über die Aus- und Fortbildung von zertifizierten Mediatoren (Zertifizierte-Mediatoren-Ausbildungsverordnung - ZMediatAusbV)*)²⁵.

IRLANDA

Legea privind medierea²⁶ a fost adoptată la 2 octombrie 2017 și constituie un cadru legal cuprinzător care promovează soluționarea litigiilor prin mediere, ca alternativă la procedurile judiciare. Obiectivul de bază al legii este promovarea medierii ca alternativă viabilă, eficientă și de dorit la procedurile judiciare, reducând astfel costurile procedurale,

²⁴ https://www.bmjbv.de/DE/Startseite/Startseite_node.html

²⁵ <https://www.gesetze-im-internet.de/zmediatausbv/BJNR199400016.html>

²⁶ http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/Mediation_Act_2017

accelerând soluționarea litigiilor și reducând stresul și vehemența care însoțesc adesea procedurile judiciare. Principalele dispoziții ale legii sunt:

- introduce o obligație pentru avocați și reprezentanți legali de a sfătui părțile aflate în litigii să ia în considerare utilizarea medierii ca mijloc de soluționare a acestora;
- o instanță poate să recomande părților, din proprie inițiativă sau din inițiativa părților, să considere medierea ca un mijloc de soluționare a litigiului;
- conține principii generale pentru desfășurarea procedurii de mediere de către mediatori calificați;
- discuțiile între părți în timpul medierii trebuie să fie confidențiale;
- prevede posibila înființare a unui consiliu de mediere;
- prevede introducerea codurilor de practică pentru desfășurarea medierii de către mediatori calificați.

ITALIA

În Italia, **Decretul nr.28/04.03.2010**²⁷ reglementează medierea în spețele civile și comerciale. Serviciile de mediere sunt asigurate de organisme de mediere, publice sau private, acreditate de Ministerul Justiției²⁸, care sunt înscrise într-un registru (*Registro degli organismi di mediazioni*). Medierea este voluntară, dar poate fi recomandată de un judecător sau impusă în clauzele unui contract.

LETONIA

Folosirea medierii în soluționarea litigiilor civile, se află încă într-un stadiu incipient. Nu există o autoritate națională responsabilă cu reglementarea profesiei de mediator. Medierea este acceptată în multe domenii, cel mai frecvent fiind aplicată în litigiile civile care decurg din relațiile bazate pe dreptul familiei și dreptul comercial. Recurgerea la mediere este pe deplin voluntară. Participarea la mediere nu este o condiție prealabilă pentru inițierea anumitor tipuri de proceduri judiciare și poate începe în orice etapă a procesului.

²⁷ https://adrcenter.it/wp-content/uploads/2020/08/Regolamento_di_Mediazione_di_ADR_Center-2019v2.pdf

²⁸ http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_2_7_5_2.wp

Medierea în soluționarea litigiilor civile nu este oferită gratuit. Costul medierii depinde de mai mulți factori: calificările și experiența mediatorului, complexitatea litigiului, numărul necesar de ședințe de mediere, precum și alți factori. Cu toate acestea, în cauzele privind interesele și drepturile copiilor, Consiliul pentru afaceri externe și conciliere al Instanței pentru orfani din Riga oferă servicii gratuite pentru rezidenții orașului Riga. Litigiile se referă în mare parte la acordurile privind întreținerea, domiciliul minorului, drepturile de vizitare, încredințarea și creșterea minorilor etc.

Una dintre atribuțiile Camerei de Comerț și Industrie²⁹ din Letonia este de a facilita folosirea medierii pentru soluționarea litigiilor comerciale. Mediatorii organizației desfășoară procedurile de mediere în conformitate cu **Normele de mediere aprobate de Consiliul Camerei de Comerț și Industrie din 23 noiembrie 2006**.

Organizația „Mediation and ADR”³⁰ a fost înființată la data de 7 aprilie 2005. Obiectivele acesteia sunt:

- de a promova introducerea progresivă și punerea în aplicare a metodelor alternative de soluționare a litigiilor (mediere, conciliere, evaluare obiectivă a faptelor, arbitraj etc.);
- de a participa la elaborarea politicilor în domeniu, în grupele de lucru stabilite de organele publice;
- de a promova îmbunătățirea standardelor profesionalismului propriilor membri și de a oferi cele mai înalte standarde în serviciile de mediere;
- de a reuni profesioniștii pentru a realiza obiective comune;
- de a coopera cu organizațiile internaționale, alte persoane fizice și juridice.

Organizația consiliază părțile implicate într-un litigiu și reprezentanții acestora în privința alegerii unui specialist și, de asemenea, organizează conferințe și seminarii privind medierea. Membrii acestei organizații practică profesia de mediator, sunt specializați în cauze civile și penale, având abilități de coordonare a negocierilor și de mediere dobândite în cadrul cursurilor organizate, atât în Letonia cât și în străinătate, cu mediatori și conciliatori de conflicte experimentați din SUA, Marea Britanie, Germania etc.

Există numeroase alte organizații non-guvernamentale în cadrul cărora activează mediatori cu experiență în soluționarea litigiilor civile, administrative și comerciale.

OLANDA

Arbitrajul este reglementat în **secțiunile 1020-1076 din Codul de procedură civilă**. Alte proceduri extra-judiciare nu sunt reglementate prin lege.³¹

²⁹ <http://www.chamber.lv/en>

³⁰ <http://www.mediacija.lv/ADR/>

³¹ <https://www.ejcl.org/64/art64-8.html>

Institutul Olandez de Mediere (NMI) este o organizație privată cu întindere națională, funcționând, din anul 1995, de pe o poziție strict independentă în cadrul societății olandeze. NMI deține Registrul mediatorilor olandezi și are ca obiective: promovarea și asigurarea calității procesului de mediere și a mediatorilor, stimularea utilizării medierii, oferirea de informații independente și consultanță multispecializată (**Regulamentul NMI privind medierea**³²).

SLOVACIA

Legea nr.420/2004 privind medierea³³ stipulează că medierea – ca procedură extrajudiciară prin care părțile își soluționează litigiile generate de raporturi contractuale sau de alte raporturi juridice cu ajutorul unui mediator – este folosită, în principal, în spețele civile și comerciale, inclusiv în conflictele de muncă, cele din domeniul protecției consumatorului și în spețele de drept administrativ. Conform **art.99(1) din Legea 99/1963 (Codul de procedură civilă)**, instanța poate recomanda părților să recurgă la mediere pentru a-și soluționa litigiul.

Medierea este un proces neoficial, voluntar și confidențial, având ca obiectiv obținerea unui acord acceptabil pentru ambele părți. Acordul rezultat din procesul de mediere trebuie să fie în formă scrisă. Acesta se aplică în principal părților acordului, care sunt obligate să îl respecte. Pe baza acordului, partea îndreptățită poate solicita executarea judiciară a hotărârii sau punerea sa în aplicare, cu condiția ca acordul să fie întocmit sub formă de act notarial și să fie aprobat de către un organism de arbitraj ca reprezentând o tranzacție judiciară. Dacă nu s-a ajuns la un acord prin mediere, litigiul poate fi soluționat în fața instanței.

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD

Anglia și Țara Galilor

Medierea civilă nu este reglementată de lege și nici nu este o condiție preliminară pentru inițierea unei acțiuni în instanță. Cu toate acestea, părților în cauzele civile li se solicită să aibă în vedere medierea înainte de a ajunge în instanță. Principalele domenii sunt medierea în materie civilă, comercială, medierea în problemele familiale, în raporturile de muncă și în probleme comunitare.

³² http://www.nmi-mediation.nl/english/nmi_rules_and_models/nmi_mediation_rules.php

³³ <https://www.minv.sk/?mediator>

Codul de procedură civilă³⁴ și Legea privind accesul la justiție³⁵ reglementează practica și procedurile care trebuie respectate în cadrul instanțelor, impunându-le acestora să gestioneze cauzele în mod activ. Acest lucru include încurajarea părților implicate de a utiliza o procedură alternativă de soluționare a litigiilor, în cazul în care instanța consideră că acest lucru este adecvat și facilitează o astfel de procedură.

Ministerul Justiției este responsabil pentru politica privind medierea, inclusiv promovarea acesteia.

Pentru a asigura calitatea medierii recomandate de instanțe în litigiile civile (cu excepția litigiilor familiale), autoritățile și-au coordonat activitatea împreună cu Consiliul pentru Mediere Civilă³⁶ (CMC) în scopul de a introduce un program de acreditare. CMC este o organizație care reprezintă mediatorii în probleme civile și comerciale. În prezent, instanțele transmit cazurile doar mediatorilor acreditați de CMC.

În litigiile de dreptul familiei, medierea este autoreglementată, în acest domeniu funcționând o serie de organizații membre sau organisme de acreditare la care sunt afiliați mediatorii. Aceste organisme s-au unit formând Consiliul de Mediere în spețe de drept al familiei (FMC) în vederea armonizării standardelor în medierea familială; o altă funcție a FMC este reprezentarea organizațiilor membre și a mediatorilor în relația cu administrația. FMC este un organism neguvernamental; totuși, acesta are un rol central în rândul organizațiilor sale membre, care sunt, de asemenea, organizații/asociații neguvernamentale și membri fondatori ai FMC (Codul bunelor practici³⁷).

Deși medierea este integral voluntară, normele de procedură civilă stabilesc factorii de care trebuie să se țină seama atunci când se decide asupra sumei plăților care trebuie efectuate. Dacă o parte care are câștig de cauză a refuzat anterior o ofertă rezonabilă de mediere, judecătorul poate hotărî ca partea care cade în pretenții să nu fie nevoită să plătească costurile părții care are câștig de cauză.

În prezent, medierea în problemele familiale este un proces integral voluntar. Atunci când soții sau partenerii civili care doresc să divorțeze sau să se separe solicită instanței emiterea unui ordin referitor la proprietăți sau finanțe, părțile pot fi îndrumate către „soluționarea litigiilor financiare”. Totuși, aceasta nu este considerată a fi mediere familială, deoarece face parte din procesul în fața instanței. În această etapă, un judecător facilitează negocierile dintre părți însă nu se pronunță asupra rezultatului. În cazul în care negocierile eșuează, acel judecător nu va participa la nicio procedură de soluționare referitoare la cauza respectivă.

Normele de procedură privind spețele de familie³⁸ încurajează utilizarea metodelor alternative de soluționare a litigiilor. În plus, normele privind finanțarea din

³⁴ <http://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules>

³⁵ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/22/contents>

³⁶ <http://www.civilmediation.org/>

³⁷ <http://www.familymediationcouncil.org.uk/5.html>

³⁸ <http://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules>

fonduri publice (obligatorii pentru cei care utilizează fondurile publice pentru a intenta acțiuni în instanță) solicită părților din litigii familiale să apeleze la fonduri publice în primul rând pentru a participa la o întâlnire în vederea discutării medierii familiale ca alternativă, înainte de a intenta o acțiune în instanță. În acest sens, medierea familială poate fi o condiție preliminară pentru acțiunea în instanță, în anumite cazuri.

Scoția

Departamentul Sistemului Judiciar – Direcția privind Constituția, Legislația și Instanțele Guvernului Scoției este responsabilă cu politica privind medierea în Scoția.

Recurgerea la mediere este acceptată în toate domeniile de drept, cel mai frecvent fiind folosită în conflictele de familie și în disputele dintre vecini. Medierea este utilizată în litigii privind nevoile suplimentare de sprijin iar concilierea în cazul reclamațiilor privind discriminarea pe criterii de dizabilitate.

Profesia de mediator este recentă în Scoția, nu are un cadru de reglementare obligatoriu și nici nu este o condiție prealabilă pentru inițierea anumitor proceduri judiciare. Medierea este complet voluntară. Există un **cod deontologic** privind medierea care vizează domenii diferite, precum dreptul familiei, medicina și construcțiile. Guvernul Scoției sprijină activitatea Rețelei de mediere din Scoția³⁹ care deține Registrul oficial al mediatorilor profesioniști.

Irlanda de Nord

În cadrul Asociației Avocaților din Irlanda de Nord există un Serviciu de soluționare alternativă a litigiilor⁴⁰, care funcționează prin intermediul unui complet de avocați consultanți și avocați pledanți, care sunt formați și acreditați pentru a acționa în calitate de mediatori ai părților dintr-un litigiu, în temeiul **Ordinului Avocaților din Irlanda de Nord** și al **Codului de practici**⁴¹. Asociația Avocaților din Irlanda de Nord stabilește normele și procedurile pentru serviciile de soluționare a litigiilor.

Domeniile principale sunt litigiile civile, comerciale, familiale, de muncă și comunitare.

Nu există un sistem de mediere pe lângă instanțe. Cu toate acestea, instanțele pot permite suspendarea cauzelor atunci când există posibilitatea ca medierea să poată rezolva litigiul

Acordul încheiat în urma medierii și semnat de către părți va fi acceptat ca soluționare a unei acțiuni de către instanțele judecătorești. Chiar dacă nu există o acțiune în instanță, acest acord poate fi pus în aplicare cu titlu de contract obligatoriu între părți.

³⁹ <http://www.scottishmediation.org.uk/>

⁴⁰ <http://www.lawsoc-ni.org/role-of-the-law-society/resolving-disputes/>

⁴¹ <http://www.lawsoc-ni.org/role-of-the-law-society/regulation/>

UNGARIA

Legea LV din 2002 privind medierea⁴² prevede că părțile implicate într-o dispută de drept civil (persoane fizice, persoane juridice, entități fără personalitate juridică, alte organizații) au posibilitatea de a solicita serviciile unui mediator. Legea specifică domeniile în care medierea nu este posibilă. Ministerul Justiției elaborează și publică registrul mediatorilor.⁴³

Legea CXVI din anul 2000 privind medierea în domeniul asistenței medicale vizează disputele dintre personalul medical și pacienți. Părțile înaintează o solicitare de mediere Biroului regional de experți judiciari cel mai apropiat de domiciliul pacientului sau de sediul unității sanitare unde pacientul a fost tratat. Registrul mediatorilor în domeniul asistenței medicale este deținut și publicat de Biroul Național al Experților Judiciari.

Medierea în materia protecției copilului este reglementată de **Decretul no.149/1997, modificat în 2005** (modificarea decretului introduce medierea în situațiile în care părinții sau reprezentanții legali ai minorului nu convin asupra modului sau perioadelor de contact cu minorul).

Serviciul de Arbitraj și Mediere privind raporturile de muncă, înființat în baza **Legii XXII din 1992**, rezolvă disputele colective în raporturile de muncă (consiliere, mediere și arbitraj).

Prin **Legea CLV din 1997 privind protecția consumatorilor** sunt înființate organisme de consiliere pe lângă Camerele de Comerț regionale, însărcinate cu rezolvarea disputelor privind calitatea și siguranța bunurilor și serviciilor, răspunderea producătorului, încheierea și executarea contractelor etc.

Introducerea medierii penale (victimă-infractor) în anul 2007 prin **Legea CXXIII/2006** a dus la atingerea obiectivelor justiției reparatorii. Medierea poate fi aplicată în cazul anumitor infracțiuni împotriva persoanei, proprietății sau de trafic, dacă infracțiunea se pedepsește cu închisoare până la cinci ani, iar infractorul a recunoscut fapta în cadrul anchetei penale. În Ungaria, procurorul sau judecătorul pot trimite cazul la mediere, iar ofițeri judiciari special instruiți acționează ca mediatori. În cazul în care infractorul a acoperit pagubele cauzate victimei, procedura penală se poate încheia. Acest tip de mediere este gratuit pentru părți. Numărul de cazuri în anul 2007 a fost 2.451 și mai mult de 4.000 în anul 2011.⁴⁴

Procedura alternativă de soluționare a litigiilor, adică medierea judiciară, este disponibilă în instanțele maghiare încă din al doilea semestru al anului 2012 și este un

⁴² <http://medierea.ro/wp/?p=69>

⁴³ www.im.hu

⁴⁴ www.kimisz.gov.hu

instrument eficient de îmbunătățire a timpului de soluționare în cauzele litigioase civile și non-litigioase. De la 1 ianuarie 2018, părțile au posibilitatea de a aproba acordul de mediere în instanță într-o încercare de soluționare, la o taxă foarte mică pentru a-l face executoriu. De asemenea, de la 1 ianuarie 2018, în procedurile administrative judiciare, judecătorul poate impune, cu acordul părților, o procedură de mediere judiciară în cazurile în care legea nu o interzice. În același timp, procesul este suspendat până la finalizarea procedurii, dar pentru maximum două luni.⁴⁵

AUSTRALIA

Materia medierii este reglementată de **Legea nr.17/1.08.2011 privind rezolvarea pe cale amiabilă a conflictelor**⁴⁶ încurajează părțile să ia măsuri reale pentru a soluționa un litigiu înainte de a începe anumite proceduri judiciare în fața Curții Federale a Australiei și a Curții Federale de Circuit⁴⁷. Obiectivele actului sunt: să se asigure că, pe cât posibil, oamenii iau măsuri autentice pentru a soluționa litigiile înainte ca anumite proceduri civile să fie inițiate; să promoveze o abordare cât mai puțin contradictorie a litigiilor; să îmbunătățească accesul la justiție prin încurajarea soluționării timpurii a litigiilor.

Legea este concepută în mod deliberat flexibilă. Ceea ce constituie un „pas veritabil” este că părțile pot să decidă în contextul diferendului lor, de exemplu:

- notificarea celeilalte părți asupra problemelor aflate în dispută și disponibilitatea de a le discuta în vederea soluționării litigiului;
- furnizarea informațiilor și documentelor relevante celeilalte părți, astfel încât aceasta să poată înțelege problemele respective, precum și modul în care litigiul ar putea fi rezolvat;
- luând în considerare a situației în care litigiul ar putea fi rezolvat printr-o procedură facilitată de un terț, inclusiv un proces soluționare alternativă a litigiilor;
- încercarea de a negocia cu cealaltă parte, în scopul de a rezolva unele sau toate problemele din litigiu.

Obligațiile părților (reclamant sau pârât) în temeiul legii diferă. Atât reclamantul, cât și pârâtul trebuie să depună o declarație autentică în care trebuie să precizeze ce măsuri au luat pentru a încerca să soluționeze litigiul, dar și motivele pentru care nu au luat nicio măsură. De asemenea, pârâtul trebuie să declare dacă este de acord cu declarația reclamantului ori să ofere detalii cu privire la ce părți din declarație nu agreează și de ce.

Legea se aplică tuturor spețelor de drept federal general din Curtea Federală din Australia și Curtea Federală de Circuit, cu excepția cazului în care procesul este respins. Legea exclude anumite tipuri de procese, inclusiv procedurile referitoare la o pedeapsă civilă sau o infracțiune, contestațiile, procedurile *ex-parte* și procedurile care implică un litigant ofensator.

⁴⁵ <https://birosag.hu/en/court-mediation>

⁴⁶ <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2011A00017>

⁴⁷ <http://www.federalcircuitcourt.gov.au/wps/wcm/connect/fccweb/about/about-fcc>

Anumite acte ale *Commonwealth*-ului au fost, de asemenea, excluse, în special în cazul în care legea stabilește un regim propriu foarte special de soluționare a litigiilor, precum Legea familiei-1975, Legea migrației-1958, Legea privind titlul nativ-1993 și Legea privind munca echitabilă-2009. Lista completă a excluderilor poate fi găsită în partea a 4-a a Legii privind rezolvarea pe cale amiabilă a conflictelor, precum și în Regulamentul civil de soluționare a litigiilor din 2011⁴⁸.

Consiliul consultativ pentru rezolvarea alternativă a litigiilor⁴⁹ de pe lângă Departamentul Procurorului General al Australiei a elaborat un Ghid – *Your Guide to Dispute Resolution*⁵⁰ – accesibil tuturor cetățenilor australieni.

⁴⁸ <https://www.legislation.gov.au/Details/F2011L01409>

⁴⁹ <https://www.adrac.org.au/>

⁵⁰ <https://www.ag.gov.au/sites/default/files/2020-03/Your%20Guide%20to%20Dispute%20Resolution.pdf>

Alte surse:

- **European Code of Conduct for Mediation Providers**, adopted at the 31st plenary meeting of the CEPEJ, Strasbourg, 3-4 December 2018, <https://rm.coe.int/cepej-2018-24-en-mediation-development-toolkit-european-code-of-conduc/1680901dc6> ;
- **Legea uniformă privind medierea în SUA** (instituția medierii în SUA este folosită de peste o sută de ani; în prezent, majoritatea litigiilor se soluționează înainte de a se ajunge în fața instanței), <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9b244b42-269c-769e-9f89-590ce048d0dd&forceDialog=0>
- **Legea privind medierea și Codul de conduită al mediatorilor din Canada** (reglementările la nivel național sunt puse la dispoziție de Institutul pentru arbitraj și mediere; există reglementări privind medierea obligatorie aplicabile doar în provinciile Toronto, Ontario și Windsor, <https://adric.ca/pdf/ADMEDIATIONRULES2014.pdf>
- International Mediation Institute, <https://imimediation.org/resources/eu-eea-legislation-on-mediation/> ;
- **European toolkit for Court annexed mediation schemes**, https://www.mediationmeetsjudges.eu/user_files/publications/MmJ_EU_toolkit_V_1.1.pdf ;
- **Family Mediation in England and Wales: A guide for judges, magistrates and legal advisors**, <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2014/06/mediation-guide-for-judges-may2014.pdf>;
- **A Ten-Year-Long “EU Mediation Paradox”. When an EU Directive Needs To Be More ...Directive**, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608847/IPOL_BRI\(2018\)608847_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608847/IPOL_BRI(2018)608847_EN.pdf)
- **Instrumente juridice și proceduri în domeniul medierii familiale transfrontaliere**, <http://www.curteadeapelcraiova.eu/wp-content/uploads/2014/04/ROMANA.pdf> ;
- Consiliul de Mediere, <https://www.cmediere.ro/> .